

9. Шапар А., Шматков Г., Скрипник О. Кому потрібні водосховища. Щотижневик «2000», №16-19, 7-12 серпня 2020 р. цит. по НАН України: Повідомлення / Новини Національної академії наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=6751> (date visited: 01.05.2024).

10. Oleh Zahnitko, Disruption of the wholesale energy supplies in Ukraine as a crime of genocide. *Протидія геноциду українського народу*: зб. тез всеукр. наук.-практ. онлайн конф. 8 травня 2024 р. (подано для публікації 05.05.2024).

УДК 347.965

Запорожець С. О., студент 2 курсу, гр. БППК-22

Науковий керівник: Кипич І. В., доцент кафедри приватного та публічного права,

к.ю.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

(м. Київ, Україна)

ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА ЯК ПРЕДСТАВНИКА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Вступ. Основною процесуальною функцією, яка покладається на адвоката в цивільному процесі, є функція представництва, метою якої є не тільки забезпечення реалізації прав його клієнтів, а й захист їх порушених, невизнаних або заперечуваних прав, свобод та інтересів. Мета роботи – визначити правовий статус адвоката як представника у цивільному процесі.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження складає сукупність загальних методів наукового пізнання, а саме: діалектичний метод як загальнонауковий метод пізнання соціально-правових явищ; формально-логічний, системного аналізу, порівняльно-правовий, формально-юридичний.

Виклад основного матеріалу.

Суб'єктний склад осіб, представництво яких адвокат має право здійснювати у цивільному процесі, розкривається у ст. 58 Цивільного процесуального кодексу України, де зазначається, що сторона, третя особа, а також особа, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, може брати участь у судовому процесі особисто (самопредставництво) та (або) через представника [2].

Метою участі адвоката як представника в цивільному провадженні є надання вищевказаним особам правової допомоги шляхом забезпечення їх прав й обов'язків, свобод та інтересів держави.

У ст. 59 Конституції України визначено конституційний статус адвокатури у нашій державі [1]. Згідно з даною статтею кожна особа має право на правову допомогу та є вільною у виборі захисника своїх прав для забезпечення захисту від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах чи інших органах державної влади. Дана норма є суттєвою та основоположною на стадії встановлення взаємовідносин між клієнтом та адвокатом у цивільному процесі.

Адвокат у цивільному процесі має особливий статус представника, основна функція якого – представництво – є його професійним обов'язком. Адвокат надає допомогу суду під час встановлення об'єктивної істини у справі, сприяє всебічному розгляді та вирішення справи згідно з законодавством.

Представництво адвокатами осіб у судах є договірним видом представництва. Участь такого правозахисника як адвокат в цивільному процесі обумовлюється волевиявленням особи, якій потрібен захист її прав.

Даний момент є проявом диспозитивності цивільного процесу.

Основні принципи адвокатської діяльності полягають у її здійсненні на засадах верховенства права, законності, незалежності, гуманізму, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Реалізація даних принципів полягає у правових знаннях адвоката,

глибокому юридичному досвіду, усвідомленні сутності та готовності до реалізації основних принципів адвокатської етики: конфіденційності, переважання інтересів клієнта, неприпустимості конфлікту інтересів, компетентності та добросовісності при виконанні своїх обов'язків перед клієнтом.

Судове представництво у цивільному процесі полягає у процесуальних діях, які своїми наслідками мають значення для довірителя і, власне, це визначає обсяг повноважень представника. Особа має право обмежити коло повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії, зробивши застереження про це у довіреності чи договорі про надання правничої допомоги.

Основне завдання адвоката полягає у вжитті передбачених законом заходів, які мають наслідком захист порушеного, невизнаного права, в тому числі й через звернення до суду.

Законність, обґрунтованість та об'єктивність судового рішення, швидкість вирішення цивільної справи мають пряму залежність від повноти підготовки матеріалів, які повинні бути надані суду ще на стадії звернення стороною захисту.

У ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначається, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право звертатися з адвокатськими запитами до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових й службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань [3].

Прийняття судом до провадження позовної заяви, скарги, заяви має наслідком для адвоката виникнення певних обов'язків та процесуальних прав.

Процесуальне представництво адвоката полягає у двох видах правовідносин: між адвокатом й клієнтом та між адвокатом й судом.

При судовому розгляді справи завдання адвоката полягає не лише у захисті суб'єктивних прав та інтересів осіб, а й сприянні суду у всебічному, повному й об'єктивному з'ясуванні всіх обставин справи та ухваленні справедливого рішення.

Обов'язок з роз'яснення особам, які є сторонами у справі, їх прав та обов'язків лежить на судді, але адвокат зобов'язаний проінформувати особу, інтереси якої він представляє, про її права, порядок їх реалізації, обов'язки, способи їх виконання та правові наслідки дій.

Основою в обґрунтуванні позицій сторін та їх адвокатів в процесі судового розгляду цивільної справи є доказування наявності підстав позову та заперечень на нього, підготовчі дії розгляду цивільної справи, які можуть бути здійснені також з ініціативи адвокатів та спрямовуватися на визначення характеру спірних правовідносин, обставин, які підлягають встановленню, на вимогу долучення до матеріалів справи доказів, визначення кола осіб, що братимуть участь у справі.

З огляду на обставини та перебіг розгляду справи, адвокат має подавати клопотання до суду вимоги доказів від осіб, які відмовили адвокату у добровільній їх видачі, про забезпечення доказів й позову та призначення судової експертизи. При здійсненні експертизи на адвоката покладається обов'язок контролю за перебігом та результатами проведення експертизи.

Що стосується адвоката відповідача, то він має право використовувати такі способи процесуального захисту як заперечення проти позову та зустрічний позов. При цьому дане право він може реалізувати виключно до початку розгляду справи.

На етапі виконання судового рішення у цивільному процесі адвокат також повинен надати клієнту інформацію про можливість відстрочення, відтермінування виконання рішення, зміни чи встановлення способу й порядку виконання рішення шляхом звернення до суду, який видав таке рішення, з відповідною заявою та, за згодою клієнта, реалізувати такі процесуальні дії.

У ст. 47 Цивільного процесуального кодексу України зазначено, що представником у суді фактично може бути особа, яка досягла вісімнадцяти років, має цивільну процесуальну дієздатність й належно посвідчені повноваження на здійснення такого представництва [2].

Особливість правового статусу адвоката в цивільному процесі полягає в тому, що він, крім прав та обов'язків, які закріплюються за ним цивільним процесуальним законодавством, володіє також комплексом професійних прав, обов'язків й гарантій, які передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правилами адвокатської етики.

Процесуальні повноваження адвоката, як представника особи в суді, прописані у ст. 58 Цивільного процесуального кодексу України, в якій зазначено, що він може вчиняти від імені особи, яку він представляє, усі процесуальні дії, що їх має право вчиняти ця особа [2].

Висновки. Адвокат у цивільному судочинстві займає самостійне процесуальне становище, яке характеризується ознаками відносної самостійності, оскільки, з одного боку, він наділений правом самостійно обирати способи та засоби надання правової допомоги своєму клієнтові, а з іншого – такі способи та засоби повинні бути основані на законі.

Адвокат - представник у цивільному процесі - володіє власним процесуальним інтересом, який не є матеріально-правовим й відрізняється від інтересу сторін та третіх осіб, повинен розглядатися як юридичний інтерес, що спрямований на отримання позитивного результату справи для особи, яку він представляє.

Список літератури

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
3. Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
4. Бичкова С. С. Окремі аспекти участі адвоката у цивільному процесі України / С. С. Бичкова, Г. В. Чурпіта // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2014. - № 9. - С. 116-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2014_9_31

УДК 347.2/.3

Козенко О. О., головний науковий співробітник Наукової лабораторії № 3 Науково-організаційного центру, к.ю.н.

Національна академія Служби безпеки України, Штаб Антитерористичного центру при Службі безпеки України

*Демчук В. В., Штаб Антитерористичного центру при Службі безпеки України
(м. Київ, Україна)*

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТОМ

14.04.2014 виконувачем обов'язків Президента України було підписано Указ Президента України № 405/2014 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України», на підставі якого було розпочато антитерористичну операцію зі звільнення захоплених підконтрольними РФ бойовиками територій Донецької та Луганської областей України [1].

Під час проведення антитерористичної операції майнові втрати несли як військові, так і в першу чергу, цивільне населення – знищувалось їх житло, транспортні засоби, інше майно.

Потерпілі стикалися з необхідністю знайти кошти, за рахунок яких вони могли хоча б частково відновити свій майновий стан. При цьому громадяни України з метою захисту своїх прав звертались до національних судів, і до міжнародних судових інстанцій - Європейського суду з прав людини.

Відповідно до статті 56 Конституції України кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень [2]. Аналогічні норми закріплені у статтях 1173, 1174, 1175 Цивільного кодексу України.